

Les i dette nummer om:

- Biskopen kommer s. 3
- Vi er tatt opp i IMWAC s. 4
- Sverige inviterer s. 5
- Kvinnelige ministranter s. 6
- Två världar s. 7
- Beskyttet overgriper s. 8
- Caritas om fattigdom s. 9
- Rapport fra vår-seminaret s.10

og litt til...

Nyhetsbrev nr. 2/2006

La flere få høre hva *du* mener

Delta med innlegg i *Også vi er Kirkens* nyhetsbrev. Send brev eller e-post til Trine Haaland, Gustav Jensens gt. 8, 0461 OSLO / red@ogsavierkirken.no

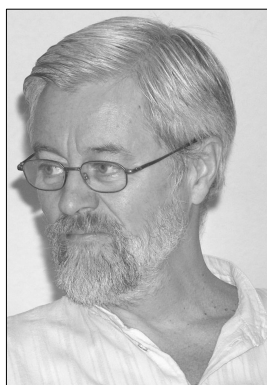
Redaktør: Trine Haaland

OVEKs webadresse: www.ogsavierkirken.no

En kirke for det nye årtusen

Av Stein-Morten Omre

Kirken kan ikke lenger tillate seg å tenke i århundreder, hevder Stein-Morten Omre, styremedlem i *Også vi er Kirken*

I hundrevis av år har Europa og Vesten religiøst sett tilsvart den kristne verden. I dette området har kirken vært den viktigste «leverandør» av religiøse og moralske holdninger. Kristendommen har hatt en enestående mulighet til å påvirke kultur og samfunn.

Den har gitt fantastiske bidrag til vår kultur, som vi kan være stolte av. Men for å komme i denne stilling har den også måttet betale en høy pris: Den har stått makten og de mektige nærmere enn det som kanskje godt er, og den har også selv vært en innehaver av makt. Det var ikke slik Kristus sa at det skulle være, og det har trolig i mange tilfeller slått tilbake på den selv, når vi ser med kritiske øyne på vår egen fortid. I dag har kirken ikke lenger sin gamle posisjon i de vestlige samfunn. Det kan vi på mange måter være glade for, for makt korrupperer i det lange løp, også innen kirken. Men mer alvorlig er det at sammen med den kirkelige organisasjon er også kristendommens anseelse i samfunnet svekket.

Fra kollegialt styre til styring fra toppen

Da keiseren på 300-tallet gjorde kristendommen til en tillatt religion og senere til statsreligion, fikk kirkens ledere status som respekterte og høye medlemmer av den herskende klasse. Det var omkring denne tid læren om den romerske biskops forrang tok til å utformes og paven ble en betydelig maktfaktor.

Fra et opprinnelig mer kollegialt styre utviklet kirken seg etter hvert til å bli toppstyrt og monarkisk med ledere som var kirkefyrster, som styrte det meste ovenfra med legfolket som stort sett passive og lydige mottagere. Paven var den absolutte åndelige autoritet – og egentlig den høyeste makt – over keiser og konger, noe for eksempel den tidligere pavelege kronen, den tredoble tiaraen, tydelig symboliserte.

'60-tallets oppgjør med en anakronistisk maktkirke

En slik maktkirke harmonerer dårlig med moderne demokratisk tenkemåte, og den harmonerer også dårlig med den opprinnelige kristendom. Det annet Vatikankonsil ville endre på dette forhold blant annet ved å påpeke at paven ikke skal oppfattes som eneveldig monark, men styrer kirken sammen med de andre biskopene. Konsilet ønsket også å gi legfolket en tydeligere plass i kirkens struktur ved å vektlegge det alminnelige prestedømmet og ved å definere hele kirkens folk som «Guds folk på vandring». Det betyr at også vi, legfolket, er kirken. Dette innebærer at kirkens vanlige medlemmer er blitt myndige og ikke lenger må la seg dirigere av hierarkiet, men det betyr selvsagt også at legfolket må påta seg forpliktelsene som følger med myndighetsalderen. Ut fra den tankegang at legfolket

er blitt myndig, må det også følge at det må få innflytelse på vesentlige sider ved kirkens styre. Hvilke oppgaver må være forbeholdt en vigslet prestestand, og hva kan legfolk gjøre like godt eller bedre?

Igjen tid for selvransakelse

Vi ser i dag at både Den katolske kirke og andre kirker sliter med å nå ut til folket i den vestlige verden. Kirkene mangler troverdighet, eller kristendommen oppfattes som et eneste stort gjesp av mange. Jesu budskap er imidlertid minst like aktuelt i dag som noen gang, og svært mange mennesker leter etter en mening med livet. Den katolske kirke har en enorm åndelig rikdom i sin tradisjon, som tiltrekker mange. Men allikevel når den ikke ut med sitt budskap til brede lag av folk. Man kan skylde på den generelle materialisme i vår tid, på sekularisering og annet. Men man kommer ikke ifra at kirken også må ransake seg selv og se på hvordan budskapet forvaltes. Å skylde på andre faktorer er å utsette problemet.

Kirken har altfor lett for å stritte imot nye impulser og holdninger i samtiden, før den omsider aksepterer tingenes tilstand. Her kan i rask rekkefølge nevnes noen få saker: Galileo Galilei måtte i 1633 avsvære sin oppdagelse av at jorden beveger seg og ble dømt til livsvarig fengsel, først i 1992 rehabiliterte kirken ham. De personlige og politiske frihetsidealene fra den franske revolusjon tok det et par hundre år før kirken klarte å akseptere, pavene fordømte erklæringen om menneskerettighetene fra 1789, og i 1832 presse- og samvittighetsfriheten. Da Pius 9. fordømte 80 villfarelser i samtiden, førte det til at Den katolske kirke av mange ble sett på som bevisst tilbakestående og kulturfiendtlig; fordømmelsen av modernismen i begynnelsen av 1900-tallet var et slag mot dem som forsøkte å forsonne moderne kultur og vitenskap med kirkens lære, og prestenes såkalte antimodernist-ed stod ved lag helt til 1968. Det var først Det annet Vatikankonsil som erklærte at alle mennesker har rett til samvittighets- og religionsfrihet.

I de senere århundrer har på mange måter pavedømmet ført kirken inn i en ghetto-tilværelse i forhold til samtidens kultur. Men er det en slik kirke vi vil ha – og viktigst: Er det slik Kristus ønsker at kirken skal fungere?

Det haster

Kirken tenker i århundrer, sies det ofte – men det holder ikke i dag. Skal den tenke i århundrer om prevensjon, homoseksuelt samliv, gjengifte av skilte, kvinnelige prester

osv., kan det meget vel hende at det ikke lenger finnes noen kirke i Vesten, bortsett fra enkelte nostalgikere, når den har tenkt seg ferdig.

Konservativt innstilte katolikker sier at vi må vise tålmodighet, vi er medlemmer av en verdenskirke, og vi må ikke tro at progressive vesteuropeere har en gudegitt rett til å bestemme hvordan alle skal tenke, og hva de skal tenke på. Det er selvsagt mye riktig i det. Men Vestens mennesker har også rett til å få høre et budskap som taler til dem, og vi kan ikke slå oss til ro med at Kirken ikke engasjerer i vår del av verden – en verdenskirke må være fleksibel nok til å kunne nå alle med sitt budskap. Kanskje svaret må være en kirke i «flere hastigheter»? Noe i den retning har man jo i en viss forstand allerede, når det for eksempel gjelder den unierte kirke i Vest-Ukraina: Den tilhører Den katolske kirke og anerkjenner paven som sitt overhode, men har liturgi og kirkelovgivning som de ortodokse kirker; det innebærer blant annet at den har gifte prester.

Budskapet er like aktuelt

En kirke som styrer etter prinsipper fra enevoldstiden, der det meste bestemmes ovenfra, vil uvegerlig marginaliseres i dagens Vest-Europa. Man blir likegyldig overfor prestemangel eller manglende oppslutning, siden man er vant til at hierarkiet bestemmer uavhengig av hva legfolket måtte mene. Mange mener at dette kan være mye av grunnen til den sviktende oppslutning om de store institusjonaliserte kirkene i Europa, protestantiske såvel som katolske. De har vært eller er statskirker, og medlemmene er vant til at staten, hierarkiet eller «noen andre» tar seg av den saken, det er ikke noe legfolket trenger å bry seg om. Men viktigst av alt er kanskje at en slik kirke ikke i tilstrekkelig grad klarer å være lydhør overfor signaler fra folkedypet, for engang i tiden var den en del av maktapparatet og stod i en monopolstilling.

I dag kan ikke kirken basere seg på makt, men må søke folkets oppslutning og kjærlighet, uten dermed å bli en opinionsstyrt kirke. – Forstår kirken de gjengiftedes problemer, eller homofile som også ønsker å leve i et forpliktende samliv? Hvorfor skal man tviholde på et sølibatært mannlige presteskap når kirken mange steder holder på å gå til grunne fordi den ikke har prester? – Hvorfor ser Kirken det som særlig viktig å detaljregulere personlige og private områder som de forannevnte? Tenk om den kunne bruke like store krefter og pågåenhet på å

utvikle en teologi for økologi og dyrevern. Naturen og dyrene er også Guds skaperverk som vi skulle forvalte, men som vi forbruker. Altfor ofte nøyer kirken seg med almene utsagn til forsvar for disse!

Det ville være en illusjon å tro at Kirken i Europa skulle oppnå samme stilling som den engang hadde. Men dens budskap er fortsatt aktuelt hvis den kan tale i et språk som folk forstår, og ikke minst snakke om ting som folk synes er viktig. I en fragmentert verden trenger folk noen som kan fortelle at det er en sammenheng og en mening i tilværelsen. Man trenger et budskap om kjærlighet og trofasthet og noen som kan være en moralsk og etisk veileder.

Høstens seminar:

Joda, biskopen kommer

Vårt neste seminar, 4. november, har allerede vært under planlegging en stund. Det vil denne gang dreie seg om kirken i det vesteuropeiske samfunn på terskelen til det nye årtusen (se forøvrig Stein-Morten Omres artikkel ovenfor).

Noen av spørsmålene vi har stilt oss under utarbeidningen av dette seminaret er: Hvor er det blitt av fornyelsen fra Det annet Vatikankonsil? Hvordan kan kirkens budskap inkultureres i den vestlige verden av i dag? Hva kan kirken ha å si til dagens mennesker i Vesten? Hva skjer når kirken fjerner seg fra de troende og deres moraloppfatning? Tro og fornuft, er de motsetninger? Hva må til for at de troende ikke skal komme i umulige konflikter angående naturvitenskapelig forståelse? Hvordan ønsker kirken å forholde seg til det moderne samfunn etter at det påbegynte "aggiornamento" ser ut til å ha blitt avlyst? Til syvende og sist: kan man være katolikk og et moderne menneske?

Vi har vært så heldige å få biskop Bernt Eidsvig som én av våre innledere på seminaret. Han vil snakke om Det annet Vatikankonsils betydning innenfor den skisserte rammen for dagen. I neste nummer av nyhetsbrevet kommer vi med en fyldigere presentasjon av seminar og innledere. Alle er velkomne til seminar, medlemmer som ikke-medlemmer!

Null i naturvern

Den katolske kirke karakteriseres som nærmest ignorant overfor spørsmål som angår naturvern.

Det er Michael McCarthy, miljøvern-redaktør i *The Independent*, som kommer med denne vurderingen i en artikkel i *The Tablet*, 25.03.06.

McCarthy melder at det har vært en endring i miljøverntenkningen de siste årene. Der man tidligere har vært opptatt av enkelt-arter og vern av vakre elver, har man nå blitt mer og mer oppmerksom på at menneskeheten allerede utnytter halvparten av all fotosyntese, samtidig som halvparten av alle skogsarealer og store deler av ferskvannsressursene allerede er i menneskelig bruk. Mulighetene for fortsatt ekspansjon er altså små.

Befolkningsveksten samt det faktum at det er mange som forventer en levestandardsøkning opp mot vestlig nivå, gjør at problemene som ligger foran oss ikke lar seg ignorere. Om 25 år vil kinesernes økte behov for ressurser bli umulig å dekke, og da forutsetter man at resten av verden står på dagens nivå. Flere av de moderne miljøvernerne forutser sivilisasjonskollaps.

Kirken har ikke klart å ta dette innover seg. Den baserer seg på en tusenår lang tradisjon der naturen er til for mennesket. McCarthy skriver at "Mens miljønsaken er blitt et spørsmål om å være eller ikke-være, blir Kirken forbigjørt av denne historiske prosessen, hjelpeløs og uforstående, ..."

skriv, skriv,

skriv, skriv, **skriv**

Også vi er Kirkens nyhetsbrev ønsker seg flere bidragsyttere og en større redaksjon. Er du interessert, ta kontakt med Trine Haaland, red@ogsavierkirken.no

Også vi er Kirken – Norge tatt opp i IMWACs europeiske råd

Av Aasmund Vik

”International Movement We Are Church”, kjent som IMWAC, avholdt sitt rådsmøte i Freising ved München helgen 16.-18. juni. De norske delegatene fikk være med på nytt ledervalg.

Vertskap for møtet var Pallottinerordenen, som åpnet sitt hus for oss, og ønsket hjertelig velkommen på vegne av kommuniteten.

Ordens- og gjestehuset var et ideelt sted, nær kommunikasjon og likevel i tilbaketrukket ro. Freising er en spesiell by i det katolske Bayern, med tidligere presteseminar og stor kirkelig aktivitet gjennom historien.

Det var her den unge Joseph Ratzinger studerte og ble ordinert. Pave Benedikt t 16 vil naturlig nok tilbringe en del tid her under sitt besøk i delstaten til høsten.

Fra Norge møtte Stein-Morten Omre og undertegnede, som de aller første delegater fra Norden. Øvrige representerte land var Storbritannia, Nederland, Belgia, Danmark, Italia, Syd-Tyrol, Spania, Portugal, Østerrike, vertslandet Tyskland og i tillegg en representant fra USA, i alt 22 stykker. Ideen til den nå internasjonale bevegelsen ble unnfanget ved et kjøkkenbord i Innsbruck i 1995 og formelt stiftet i Roma i 1996. ”Wir sind Kirche” var for første gang til stede på et større arrangement året etter – det økumeniske møtet i Graz.

Kjøkkenbordets eier, Martha Heizer, var blant delegatene, så den historiske tråd var tilstede. Her var ildsjeler for Kirkens reform og framtid, og vi fikk bekreftet situasjonen fra Norge: medlemmene er alle godt voksne og har tjent Kirken gjennom mange år – og blitt innenfor.

Gjennom e-mailkontakt med IMWAC gjennom lengre tid, kjente vi en rekke av navnene, som vi nå altså møtte ”in corpore presente”, som det heter. Hver gruppe presenterte etter tur situasjonen og arbeidet i våre respektive land. Det var mange som gav uttrykk for at de var imponert over hva vi

hadde oppnådd her i Norge i løpet av vår korte historie. Vi kan konstatere at det er mange som har det ”verre” enn oss, noen uten kontakt til det kirkelige hierarki i det hele tatt; - I Østerrike var det et møte med biskopene i 1998 og siden har det over hodet ikke vært noen kontakt. - En tysk biskop har for eksempel funnet det for godt å nedlegge pastoralrådet og fraber seg lekfolkets deltakelse. - Den danske delegat kunne fortelle at der er halvparten av den katolske befolkning blitt borte gjennom relativt få år, noe som også medfører store økonomiske problemer. - I Storbritannia var det satt i gang en kampanje

som het ”Everybody’s Welcome!” for å reaktivisere katolikkene og få dem tilbake til kirkene. Dette var ingen stor suksess, fortalte den engelske delegat – selv

de som skulle stå for å få folk tilbake viste manglende entusiasme, og pressemeldingene som går ut fra sentrale organer i Kirken fortier virkeligheten i menighetene. - I Spania har det tradisjonelt vært en stor ære i familien hvis en av sønnene ble prest, men nå er det lite som ansporer til å gå inn i Kirkens tjeneste. - Og utsendingene fra Østerrike anslo at ”Wir sind Kirche” har 90% stilltiende anerkjennelse blant landets mange katolikker.

Ny leder etter tyske Christian Weisner er Raquel Mallavibarrena fra Somos Iglesia i Spania, selv bosatt i Madrid, som for anledningen også representerte den katalanske organisasjonen. Hun fortalte at hun fra tid til annen tilbringer en del tid på universitetet i Oslo i egenskap av sin stilling som professor i matematikk. Mallavibarrena har med seg en gruppe på fire som blant annet vil gå gjennom IMWACs vedtekter og foreslå endringer hvis det finnes forbedringsbehov.

Det første store som skal skje i våre land er pavens besøk i Valencia andre helg i juli. I forkant skal det være et møte om *familien* lagt opp av konservative, med bare kardinaler som innledere – med teoretisk kunnskap om emnet. Noen grupper i Spania vil ikke være med, fordi de ikke vil gå god for disse. Det har vakt oppsikt at alle kardinaler skal bo på byens mest luksuriøse hotell, mens den svært så

kostbart nyoppussede bispegården ikke skal brukes.

Derneft skal Paven til Bayern – ikke Tyskland! – til høsten, som nevnt innledningsvis.

I høst fyller IMWAC 10 år og den nye lederen vil komme tilbake med detaljer om markeringen av dette. Kanskje det blir i Roma.

Det skal være et møte i Lisboa i mai neste år for reformgrupper i Europa, hvorav IMWAC er én.

Det var felles gudstjenestefeiring lørdag kveld, med norsk medvirking, før vi nøt sommerkvelden i godt internasjonalt selskap. Vi forlot Freising etter et langt morgenmøte, en god lunsj og en tur i gamlebyen og de katolske høydepunkter i gamlebyen, ledet av Christian Weisners meget kunnskapsrike svigerfar. Vi måtte ta avskjed etter hvert som vi måtte til våre respektive kommunikasjonsmidler på vei hjem. Det passet godt at det var i Den hellige ånds kirke vi tok avskjed med de siste og la ut på returen til Oslo. Det var nettopp noe med *ånden* som gjorde møtet til en stor opplevelse av å være så inkludert i det europeiske fellesskapet fra første stund.

Sverige inviterer til nordisk IMWAC-møte

Den nydannede svenske grupperingen *Katolsk Vision* satser friskt! Allerede i høst arrangerer de et nordisk IMWAC-møte i Stockholm der alle som har lyst av *Også vi er Kirken-medlemmene i Norden er velkomne.*

Den tidligere mangeårige lederen av vårt internasjonale nettverk, International Movement We are Church, IMWAC, Christian Weisner, er invitert fra Tyskland, samt alle fornyelsesbevegelsene i Norge, Danmark og Finland.

Dato er ennå ikke fullstendig klarlagt, men 23-24. september er foreløpig blinket ut. Katolsk Vision understreker at invitasjonen gjelder alle medlemmer, ikke bare styremedlemmer eller representanter. De ulike gruppene skal utveksle erfaringer fra arbeidet i sine respektive land og undersøke mulighetene for samarbeid i fremtiden. Mer informasjon vil bli tilgjengelig på Katolsk Vision sine web-sider, følg med på

<http://www.geocities.com/katolskvision/>

Ta eventuelt kontakt direkte pr. mail:

katolskvision@yahoo.com

Kvinnelige ministranter kan nektes

Av Trine Haaland

En prest kan si nei, selv om biskopen sier ja

På årsmøtet for *Også vi er Kirken* i høst, ble det i forbindelse med en av debattene kommunisert at det i en av våre menigheter her til lands, ikke tillates kvinnelige ministranter. At dette skulle være mulig i vår tid, kommer antakelig som en overraskelse, i hvert fall på en god del yngre mennesker. I den menigheten det gjelder har det også skapt oppstuss, enkelte har reagert med å ikke lenger gå til messe, blant annet.

Det var ikke før i 1994 at det fra Vatikanet ble gitt tillatelse til kvinnelige ministranter, selv om dette mange steder var gjeldende praksis allerede fra mange år tilbake. Endringen av 1994 gav biskopene lov til å tillate kvinnelige ministranter, noe som ble gjort i alle de tre norske stiftene. I 2002 ble det imidlertid i en instruksjon fra Kongregasjonen for Gudstjenesten og Sakramentsforvaltningen meddelt at en biskop ikke har anledning til å overprøve den enkelte prests ønsker i denne saken, i følge katolsk.no. De prester som ikke vil ha kvinnelige ministranter kan altså fritt bestemme og praktisere dette, på tross av hva biskopen måtte mene.

Hva er så bakgrunnen for at denne diskriminerende holdningen til kvinnelige ministranter fremdeles ansees som legitim? Det er grunn til å anta at dette har sammenheng med at presterollen i vår kirke er forbeholdt menn. Tjenesten ved alteret har vært, og er, en kilde til nye prestekall. I kongregasjonen for Gudstjenesten og Sakramentsforvaltningens instruksjon heter det i tråd med dette at menn under ingen omstendighet må diskrimineres fra ministreringen. Men hva er problemet med "blandede" ministranter? Gutter nektes jo ikke her sjansen til å innse sitt kall -. Skepsisen kan skyldes at en større adgang for kvinner ved alteret på sikt vil føre til at folk flest får mindre forståelse for diskrimineringen av kvinnelige prestekall, man er jo blitt vant til å se kvinner i alle roller...

Det finnes altså en logikk i det hele, men er det en slik logikk vi ønsker? Siden det på de fleste arenaer i samfunnet ikke godtas en diskriminerende praksis, er det mye som tyder på at man ikke i all evighet kan holde fast ved en type teologi som forfekter slike posisjoner.

En eldre kvinnes erfaring med ministrantdiskriminering:

"Jeg gikk i sin tid på St. Sunniva skole, vi hadde skolemesse i St. Olav i første time hver tirsdag, og jeg glemmer aldri hvor urettferdig jeg syntes - og synes - det var at guttene i klassen, som stod for, eller bak, det aller meste av bråk og uro, de fikk ministrere, mens vi, for det meste snille piker, ikke en gang fikk lov til å betre koret! [...] For sikkerhets skyld vil jeg gjerne presisere at jeg ikke er kvinnesaksmenneske, jeg har vært, er og blir, menneskesaksmenneske."

Rom for kvinner?

Pave Benedikt XVI har bekreftet at det ikke vil bli noen diskusjon om kvinnelige prester under hans pavedømme, i følge Robert Mickens i *The Tablet*, 11.03.06. I stedet velger paven å vektlegge at kvinners såkalt karismatiske rolle i kirken gjennom årene ikke må underestimeres, noe som tilsier at de både bør få mer rom og mer ansvarsfulle oppdrag i kirken. Også roller innenfor de prestelige tjenester er nevnt, men: "Presteskapet er, som vi vet fra Herren, forbeholdt menn". Dette uttalte paven under en spørretime for prester fra Roma, i fastetiden.

Paven hyldet den konstruktive kritikken fra kjente kvinnelige religiøse skikkelser gjennom historien, som Katharina av Siena og Hildegard av Bingen.

Diskusjonen om at kvinnelig diakoni igjen skal bli en mulighet, har blusset opp på bakgrunn av pavens uttalelser. Fram til 600-tallet hadde man kvinnelige diakoner i kirken.

Två världar som inte går ihop

Av **Gunnel Vallquist**

Hur gestaltar sig livet för katolska ungdomar som lever i ett av världens mest sekulariserade länder, Sverige?

Hur förhåller de sig till miljön i skola och universitet, och till kyrkan de tillhör? För att ta reda på detta har Minna Salminen-Karlsson, forskare vid Linköpings universitet företagit en serie intervjuer av unga katoliker i olika delar av landet.

De tjugo ungdomar – tolv flickor och åtta pojkar – som intervjuas är inga genomsnittskatoliker; det betonar de själva. De representerar ledarskiktet i SUK och imponerar genom sin tro och djupa fromhet. De uttrycker en tveklös tillit till läroämnet - fast själva ordet inte förekommer - de har hämtat kraft och förstärkt identitet i SUK, särskilt genom de läger som ordnas där. Först och främst är de förankrade i söndagsmässan som veckans givna tyngdpunkt och glädjekälla.

Allt detta ger anledning till tacksamhet och hopp om framtiden. Men också till några allvarliga frågor. Det oreserverade instämmandet i "allt som kyrkan säger" riskerar att skapa en okritisk lydnad som kan bli farlig både för personligheten och gemenskapen. Jag minns alltid vad Bernhard Häring skrev om sina krigserfarenheter, om sin fasa inför vad tyska soldater kunde göra sig skyldiga till genom att de lärt sig "lyda order". Hans följdfråga blev: "Fostrar inte vi i kyrkan till samma krav på att utan invändningar lyda order? Vad blir det för kristendom av det?" Hemkommen skrev han det verk, Kristi lag, som förändrade den legalistiska undervisningen i moralteologi vid katolska seminarier och universitet och därmed också bekräftade många präster i en befriande själavård som de redan utövade. Men själva mentaliteten av okritisk lydnad är inte så lätt utrotad.

De betänkligheterna kommer inte till uttryck i intervjuerna, men vad ungdomarna klagat över är att de visserligen får lära sig vad som är rätt, men inte varför. En pojke väntar närmast patetiskt men tålmodigt på att någon skall ge honom svar på hans "varför?" och hoppas att kanske om några år få svaret av någon som har det. Och han är inte ensam: där finns en genomgående, sund önskan om att den egna lydnaden skall kunna underbyggas med rimliga och goda argument, som också behövs för att kunna ge svar på icke-katolikens invändningar och angrepp.

Helt okritisk mot auktoriteten är man ändå inte; ibland kan någon utbrista i ett "det där är

ju bara dumheter!" Man reagerar också mot behandlingen av Katolskt Magasin, vars redaktör fann sig nödsakad att avgå därför att pastoralrådet ville bestämma över tidningens innehåll. Ett av flera exempel på att tongivande krafter i stiftet inte tål vetskapen om motsättningar som faktiskt finns.

Jag är förvånad över att de intervjuade ungdomarna inte tycks ha eller vilja ha någon förbindelse alls med andra engagerade kristna ungdomar. För ett par månader sedan hölls ett möte för unga vuxna på Bjärka-Säby. Det handlade just om hur man kan leva ett kristet liv i ett avkristnat samhälle. Alltså precis de frågor som sysselsätter oss katoliker. Sexhundrafemtio ungdomar hade kommit; ytterligare flera hundra fick inte plats. Borde inte våra katolska ungdomar ha kontakt och samverka med sådana unga kristna? Finns det inte i svensk katolicism ett överdrivet, lite sektaristiskt betonande av vår "katolska identitet" på bekostnad av gemenskapen med andra som mött Kristus och vill följa honom? Människa först, kristen sen, det var väl Grundtvig som lanserade den maximen. Vi kan väl adoptera den med ett tillägg: Människa först, så kristen, och så katolik!

"Två världar som inte går ihop" – på inget område är motsatserna så skriande som när det gäller sexualiteten. Den hejdlösa promiskuitet och den upplysningsverksamhet tillkallade sexualkonsulter utövar, som några av intervjuerna berättar om och vämjens vid, finns det bara en mening om. Mera tveksam kan en och annan ställa sig till förbudet för förlovade att leva tillsammans före giftermålet. Det är uppenbart att här finns reella problem. Och lika uppenbart att den officiella katolska linjen inte ger något svar. För en ogift katolik som vill undvika "svår synd" gäller munkens livsform. Inga mellanting erbjuds. Ingenting om hur en ung människa skall hantera upptäckten av sin egen kropp, och partnerns. Kloka och erfarna själasörjare har säkert ofta ett befriande inflytande, men den officiella doktrinen står oförändrad kvar, och resultatet blir kyrklig dubbelmoral: lagarna förkunnas även när de inte kan efterlevas annat än av ett litet fåtal, och prästerna agerar enligt Jesu princip att lagens bördor skall lättas.

Så ser mina reflexioner ut efter läsningen av Minna Salminen-Karlssons bok. Andra kommer säkert på andra tankar, och det är utmärkt. Det viktiga är att boken verkligen blir läst. För präster borde den bli obligatorisk läsning, följd av studiecirkel.

(Anmeldelsen har tidigare blivit tryckt i Katolskt Magasin nr 2/2006 og på Katolsk Vision sine websider.)

Overgriper med stor fallhøyde og solid sikkerhetsnett

Den meksikanske pater Maciel grunnla Kristi Legionærer som 21-åring. Allerede fra begynnelsen av ble han anklaget for maktmisbruk, senere seksuelt misbruk av mindreårige. Først 86 år gammel har han fått sin sak ferdigvurdert i Vatikanet.

Pater Marcial Maciel Degollado grunnla Kristi Legionærer i Mexico på '40-tallet, og gjorde ordenen til en svært respektert og velbeslått kongregasjon, likt av de konservative, og ansett for å være en motvekt i Latin-Amerika til den protestantiske evangeliseringsbølgen. Ordenen driver flere skoler for rikmannsbarn i Mexico, har 650 prester, 2500 seminarister i 20 land og driver 11 universiteter på verdensbasis. Maciels høye anseelse gav ham antakelig jobben som planlegger av pave Johannes Paul II s første utenlandsreise, som gikk til Mexico i 1979.

Allerede på 50-tallet kom det imidlertid klager på Maciel, han ble omtalt som involvert i narkotika-misbruk, og at man ved seminarene benyttet seg av utilbørlig tvang. Klagene førte ikke frem. På '90-tallet ble de første anklagene om seksuelle overgrep kjent, de skulle gå så langt tilbake som '40-tallet og ble fremsatt av 9 tidligere medlemmer av Kristi Legionærer. Men allerede i 1978 og 1989 ble anklager mot Maciel satt fram gjennom offisielle kirkekanaler. De ble senere publisert i *The Hartford Courant*, dagsavis i Connecticut og en av Amerikas eldste aviser, i 1997. Klagene ble aldri besvart av Johannes Paul II. I 1999 ble en kanonisk retts sak mot Maciel avvist uten begrunnelse.

Høy beskytter

Gerald Renner, religions-skribent i *The Hartford Courant* og forfatter av en bok om Johannes Paul II og maktforholdene under hans pavedømme, antyder i en artikkel i *The Tablet* 27.05.06 at pave Johannes Paul II beskyttet p. Maciel. Dette hevdes med rene ord av lederskribenten i *The Tablet*, samme utgave, som skriver at da saken først kom på banen i Vatikanet i 2001 var det takket være daværende kardinal Ratzinger, som gjorde dette mot Johannes Pauls ønsker.

Ved bekjentgjørelsen av utfallet av undersøkelsene 19. mai i år, uttrykker overgrepsofrene glede over at saken endelig

har blitt undersøkt og tatt alvorlig. At saken likevel ikke er blitt fremstilt for kanonisk rett, beklages imidlertid. Dette åpner for tvil angående skyldspørsmålet, noe Maciel ser ut til å ha utnyttet allerede: i en deklarasjon bedyrer han sin uskyld, men sier at han vil gå med på Vatikanets sanksjoner.

Milde sanksjoner

Sanksjonene begrenser seg til å "invitere pateren til et tilbaketrukket liv i anger og bønn, hvor han avstår fra offentlig prestatetjeneste" som det heter i Vatikanets kunngjøring av 19. mai, gjengitt på katolsk.no. Grunnen til at saken ikke skal behandles kanonisk er, i følge kunngjøringen, Maciels høye alder. Juan Vaca, 68, tidligere leder av Kristi Legionærer i USA, og en av de 9 som anklaget Maciel for overgrep på '90-tallet, mener Vatikanet taler med to tunger ved ikke å klart spesifisere skyldspørsmålet. Vaca, som kommer fra en liten meksikansk landsby, forteller at han ble rekruttert inn i ordenen 10 år gammel og ble misbrukt av Maciel fra 12-års alderen av ved presteseminar i Spania. Han har nå forlatt Legionærene, men arbeider fremdeles som prest.

Hadde saken blitt behandlet kanonisk ville laisering, suspensjon og ekskommunisering vært mulig straff for Maciel.

Blant de som offentlig støttet overgrepsofrene i Mexico, var Saul Barrales, nå 74 år gammel. Han ble suspendert fra sin stilling ved den katolske skolen hvor han arbeidet, som følge av sin støtteerklæring.

Ekspertene i kanonisk rett og andre kirkeobservatører hevder at ingen av sanksjonene mot Maciel ville trådt i kraft, om ikke i det minste noen av anklagene mot ham hadde vært velfunderte, i følge *The Tablet*.

T.H.

Caritas utvider perspektivet Vi oppfordres til å tenke utover ”tekniske” og lite langsiktige løsninger

Av Trine Haaland

Vi har i tidligere numre av nyhetsbrevet kommet med gledes-meldinger om at man fra kardinalhold i enkelte tilfeller har kommet med positive og nyanserte uttalelser om kondombruk, blant annet den kamerunesiske kardinalen Christian Wiyghan Tumi og den forrige pavens personlige teolog, Georges Cottier. Caritas info fra april 2006 ønsker å gå litt lenger i sin drøfting av denne saken. De setter fokus på at HIV og AIDS i stor grad er et fattigdomsproblem.

En ensidig bekjempelsesstrategi som enten dreier seg om avholdenhet og trofasthet på den ene siden, eller kondombruk på den andre, eller en kombinasjon av alle disse tre ingrediensene, er ikke egnet til å snu den skremmende økningen av AIDS/HIV-tilfeller, heter det.

Det er selvfølgelig mer enn trist om en fattig kvinne ikke har tilgang på kondomer når hun er tvunget til å prostituere seg for å brødfø sine barn, hun utsetter jo dermed både seg selv og barna for sykdommen. Men Caritas Norge gjør oss oppmerksomme på at det kan være god grunn til å ikke neglisjere grunnen til at hun prostituerer seg: fattigdommen.

Kravet om ”universell tilgang” på medisiner og kondomer må ikke få oss til å glemme at fattigdom ofte tvinger mennesker til å leve i svært stor fare og under skadelige forhold.

Kan bli lovlig

National Catholic Reporter melder at et utkast er under utarbeidelse i Det pavelige Helse- og Pastoralråd, hvor det foreslås å tillate kondombruk i ekteskapet om den ene part har HIV/AIDS. Utkastet må godkjennes av Troskongregasjonen og paven. Når, og om, dokumentet skal utstedes, er ikke kjent.

Mat første prioritet

Caritas' engelske søsterorganisasjon, Cafod, forteller til The Tablet 10.06.06 at det ikke er uvanlig at selv de billigste formene for anti-AIDS medikamenter blir for dyre når valget, i for eksempel tørkeperioder, står mellom mat og medisin. Uten tilstrekkelig matinntak gir medisinene dessuten store smerter.

Snu trenden

En gang katolikk... vil nok i hvert fall ikke si at man for alltid vil fortsette med å gå til messe, i følge statistikk gjengitt i The Tablet 18.03.06. I årene 2002-2005 har 130 000 katolikker sluttet å gå i kirken i England og Wales. Zoologen David Hay anslår i sin bok *The Biology of the Human Spirit* at innen 2050 vil det ikke lenger være noen kristen institusjonell kirke, vel å merke om denne trenden fortsetter. Han baserer sine tall på kirkebesøks-statistikk i England for de siste 100 år.

RAPPORT FRA VÅRENS SEMINAR:

Religionsdialog uten karikaturer

Av Trine Haaland

Nettopp i den opphetede tiden etter striden rundt Muhammed-karikaturene i vår hadde *Også vi er Kirken* sitt seminar "Kirken og religionsdialogen"

Seminaret var imidlertid planlagt lenge før karikaturene kom på dagsordenen i pressen. På tross av at vår innleder med førstehåndskunnskap til islam tilbød karikaturstriden som diskusjonstema for forsamlingen, ble ikke dette noen sak på seminaret. Kanskje bekrefter det bare inntrykket av at deltagerne på *Også vi er Kirkens* seminarer ikke lar seg rive med av store overskrifter og lettvinde polariseringer.

61 tilstedeværende, derav fire innledere, utgjorde dagens menneskelige potensiale. Innlederne var utstyrt både med akademisk tyngde og livserfaring, i den grad at publikum innimellom satt som fjetret av de mangede virkelighetene som kom oss for øre.

Universitetslektor ved Teologisk fakultet og tidligere marist **Brynjuv Norheim** åpnet seminaret med "Den katolske kirke og religionsdialogen fra Det annet Vatikankonsil og til i dag". Innledningsvis reflekterte han over sin egen erfaring som tilsa at det er mer akseptert å gå i dialog med grupperinger som befinner seg utenfor den kristne kirke, enn de innenfor. Å for eksempel gjenopplive bånd til keltisk kristen tradisjon, slik en marist gjorde, hadde han selv sett førte til ekskommunisering. Motsatt hadde Norheim i en katolsk kommunitet i Japan opplevd at man inkluderte teseremoni i nattverden, noe som ble godtatt.

I følge Norheim representerte Det annet Vatikankonsil intet mindre enn en økumenisk revolusjon. En ufravikelig og ubestridelig åpenhet for anderledeshet ble tema i religionsdialogen. Man beveget seg kort sagt bort fra triumfalismen. Den katolske kirke ble ikke lenger ansett som den eneste Kristus stiftet. Den gamle enhetstanken som gikk ut på å få alle til å returnere til Roma, ble forlatt. Fra å være ekskluderende gikk kirken over til å være økumenisk inkluderende. Under konsilet gav dette seg blant annet utslag i at de protestantiske observatører ble forelagt alle dokumenter, selv de hemmelige. At det ikke skulle kunne finnes frelse utenfor kirken, ble nå omtolket til å bety at alle døde og troende av

god vilje kan ha del i frelsen. Pave Paul VI foretok etter konsilet mange reiser, den første til India. Dette markerte også en stor endring.

Men åpenheten for anderledeshet møtte motstand, noe som utkrystalliserte seg i de konservative kretser. En maktbalanse ble etterstrebet av konsilpavene for at ikke de konservative skulle trekke seg ut. Som et resultat av dette ble konsiltekstene i mange tilfeller åpne for flere tolkninger. Lumen Gentiums nye dynamiske kirkebegrep, "Guds folk på vandring", vakte for eksempel motstand hos de konservative som ikke ønsket å menneskeliggjøre kirken, men snarere beholde et kirkebegrep som legitimerte styring ovenfra. Dette gjenspeiles i den mangetydige teksten.

Det pavelige råd for interreligiøs dialog arbeider innenfor noen hovedområder: Det ønsker å fremme gjensidig forståelse, respekt og samarbeid, det støtter religionsstudier og det fremmer dannelsen av mennesker som føler seg forpliktet på dialog i omgang med andre. Metoden er ikke-innvaderende dialog. Man skal ikke gi avkall på egen religion, ei heller omvende andre. Dette foregår i lokalkirkene og i egne utvalg. Fra 1998 av ble det i Det pavelige råd for interreligiøs dialog, ved kardinal Arinze, arbeidet for å bygge opp en egen spiritualitet bygget på interreligiøs erfaring. Religionsdialogen fikk her en teologisk spirituell forankring. Dialogisk spiritualitet ble nevnt som noe som troen fordrer og som næres av troen.

Etter år med religionsdialog i Det annet Vatikankonsils ånd, er kanskje pendelen i ferd med å snu? Norheim refererte en beskyldning som ofte gjentas i dag mot religionsdialogen, nemlig at den fører til relativisme. Det finnes en uttalt redsel for at den katolske identitet skal utviskes.

En ny tendens i religionsdialogen som Brynjuv Norheim syntes å spore, uten at han ønsket å være for bombastisk, var den strategiske religionsdialogen for å fremme felles verdier. Særlig i USA har det skjedd en alliansebygging med muslimske grupper for å støtte familieverdier og vernet om det ufødte liv. Her forenes man om felles mål på tross av forskjeller. Denne dialogtypen fremstår som temmelig ulik dialogen i kjølvannet av Det annet Vatikankonsil. Dialogens nytteverdi kan her sies å stå i sentrum, fremfor den spirituelle siden av saken.

Kompendiet for kirkens sosiallære som ble fremlagt i oktober 2004 ved kardinal Renato Martino, president for Det pavelige råd for Rettferdighet og Fred, er et verktøy for analyse av nåtidens komplekse sosiale virkelighet.

Kompendiet er også ment å fungere som et verktøy for den økumeniske og interreligiøse dialogen.

- Kompendiet kan se ut til å innebære et stemningsskifte når det gjelder religionsdialogen, som her er rettet inn mot å finne strategiske partnere for kristeliggjøring av verden, sier Norheim.

Kritikken angående relativisme kan se ut til å ha funnet sitt svar i en religionsdialog som i sterkere grad tar sikte på å styrke identiteten til den troende. Tendensen i Den katolske kirke synes å være at man nå finner sammen med andre troende for å stå sammen mot sekularisme.

NORSK TESEREMONI: Brynjulv Norheim og Notto Thelle

Notto Thelle, teologiprofessor, forfatter, lutheransk prest, og Japan og buddhismekjenner gjennom et 16-årig opphold i landet, ønsket å snakke om religionsdialog ut fra personlige erfaringer "fra samtaler i grenselandet mellom buddhisme og kristendom".

Thelles innlegg fungerte som et slags beroligende tilsvarende til Den katolske kirkes relativismefrykt som vi ble presentert for i Norheims foredrag: Etter alle Thelles år i Japan, i møtet med buddhisme på nært hold, gjennom meditasjons-studier med buddhistisk mester, og arbeid ved et økumenisk forskningssenter, er kjærligheten til Kristus like sterk og forholdet til egen identitet som kristen styrket. Notto Thelle beskriver møtet med buddhismen som en måte å se sin egen identitet som kristen klarere.

De siste 40 år i Norge beskrev Thelle som en enorm utvikling når det gjelder samkvem med andre religioner.

- På '60-tallet bodde det én muslim på Abildsø, det var en omvendt human-etiker. Nå er det 35 moskéer i Oslo. Andre trossamfunn begrenset seg ellers før til teosofer, antroposofer og pinsevenner. I Oslo er det nå 100 000 muslimer og 15 000 buddhister. Denne utviklingen gjelder ikke bare Oslo Øst, men stort sett overalt i landet; nå annonseres yogakurs på hvert gatehjørne, og på misjons-sommerstevner tilbys tai shi.

Thelles bok *Kjære Siddharta: Brev og samtaler i grenselandet mellom øst og vest*, som kom ut i fjor, utforsker møtet mellom to forskjellige religioner, den kristne og den buddhistiske. Thelle mener man kan integrere møtet med buddhismen i ens egen måte å være kristen på.

- Møtet blir en prosess hvor vi forstår mer av den andre kulturen, men også av oss selv. På samme måte som Norge er i ferd med å forandre seg, er også troens grenseland et sted i endring.

Thelle trekker fram det fysiske møtet som mer betydningsfullt enn teori om dialog.

- Det er viktig med teoretisk kunnskap, men samtidig skjer det vesentligere ting i møtet med andre mennesker, i det man lytter med deres ører og ser med deres øyne.

Allerede for 100 år siden var det en begynnende dialog mellom kristne og buddhister. På 1890-tallet møttes 42 buddhister og kristne ansikt til ansikt som følge av en pågående konflikt dem i mellom. Japanske buddhister følte seg truet av Vesten og begynte å forfølge de kristne, men ledende buddhister protesterte i 1896 mot dette. De som tidligere hadde vært aktivt engasjert for å ødelegge for hverandre møttes nå i samme rom, buddhistene sittende på gulvet. De to partene fortalte for hverandre hva de hadde gjort mot hverandre. Flere hadde samme kommentaren: Hvordan kan menn som har sittet sammen i samme lokale, spist sammen og tatt minnefoto angripe hverandre? Det personlige møtet viste seg helt avgjørende.

Ikke bare den formelle og offisielle dialogen ble fremhevet av Thelle. De dyptpløyende teologiske samtalene foregår ikke nødvendigvis i et akademisk møte, mente han. Han vektla i stedet vennskap, trygghet og tillit som avgjørende.

- Dette gir ny frimodighet for den andre, og den andres måte å lytte på.

Fordommer er heller ikke det verste utgangspunkt, i følge ham.

- Fordommer *kan* være et godt utgangspunkt. Det er ikke så farlig med vrengebilder og uvitenhet så lenge man møtes

og konfronterer hverandre med dem. Da kan misforståelser oppklares. I møtet ansikt til ansikt er motivasjonen sterkere til å gi slipp på makten til å definere den andre.

Thelles fortelling om Det norske misjonssamband inneholdt et lite å propos til katolsk strategisk dialogvirksomhet:

- Da det norske misjonssamband startet med innvandrersarbeid var målsettingen å omvende muslimer. Etter en stund måtte de imidlertid innse at det ikke fungerte å ha omvendelse som mål. Man måtte i stedet begynne å fokusere på dialog. Det strategiske ønsket måtte frafalles.

- Den virkelige samtalen starter alltid etter at samtalen er avsluttet. Vi trenger litt tid til å tenke gjennom, før det kan bearbeides i eget sinn. Dialogen tilbake til en selv skjer lenge etter.

Et annet eksempel Thelle nevnte var 1900-tallets gjenoppdagelse av kinesisk tradisjon. Misjonærer dro av sted for å omvende, men ble selv i mange tilfeller omvendt – uten å miste egen tro. Tao te king ble for eksempel oversatt av to norske misjonærer.

Thelles fortellinger om egne erfaringer med buddhistiske læremestere og deres respekt for hans tro, selv i de sterkeste læreopplevelser med buddhismen, gjorde inntrykk. Han understreket at en enkel anpassing av det østlige i ens kristne liv ikke er det han søker. Som de mange jesuitter som i tidenes løp har møtt zen-buddhismen og blitt inspirert av den, har det for Thelle blitt et utgangspunkt for reorientering av egen tro, en søken etter et språk for hans egen tro.

- Man glemmer ofte at troen endrer seg gjennom hele livet, ikke bare i overgangen fra barnetroen. Man endrer seg jo gjennom hele livet – og man endrer seg tydelig i møtet med andre. Subjektene er de samme, men predikatene er endret.

Den tidligere Japan-misjonæren stilte seg spørsmålet om han så var blitt en trosbastard.

- Det å gi plass for noe nytt betyr ikke at man mister sin identitet. Det dreier seg mer om å bli seg bevisst alle dimensjoner av ens eget liv. Ved siden av den ene store kjærligheten kan man ha vennskap, til og med forelskelser, det vet de fleste, sa Thelle.

I diskusjonen som fulgte innlegget var det flere spørsmål rundt en eventuell forskjell mellom det kristne og det buddhistiske synet på medlidenhet. Buddhistene er innimellom beskyldt for å forbli i selvransakelsen inntil selvopptatthet. Thelle refererte til et buddhistisk skrift fra 1200-tallet som sier at å

søke seg selv er å glemme seg selv. Man oppdager slik at man ikke er et isolert individ.

Den kristne lidenskapen versus den buddhistiske tilbaketrukketheten ble også nevnt. I Thelles siste bok som vi fikk høre et utdrag fra, ble det imaginære møtet mellom Jesus og Buddha til et møte der Buddha fikk forståelse for Jesu lidenskapelige engasjement, som en lidenskap som er ren og frigjørende.

TIBET PÅ 1700-TALLET: Per Kværne fortalte om et høydepunkt i religionsdialogen

Neste innleder, professor i religionshistorie og katolikk, **Per Kværne**, kom med et litt dystre bilde av religionsdialogen med buddhister. For ham ble toppunktet nådd på 1700-tallet, av en svært skolert italiener ved navn Ippolito Desideri. I løpet av fem iherdige år i Tibet ble han en anerkjent forfatter av skrifter om tibetansk religion. Desideris skrifter ble imidlertid ikke lesestoff i Vesten før flere hundre år etter hans død. Virkningen i den katolske samtiden uteble derfor.

Før Kværne kom så langt i sitt foredrag fortalte han historier om flere spennende reiser gjort fra Vesten mot Øst, alle med det fellestrekk, så vidt vi kunne bedømme, at de reisende eller deres oppdragsgivere lette etter virkeliggjøringen av egne forestillinger om hva som måtte befinne seg i det ukjente Øst.

Vasco da Gamas reise til India som han nådde i 1498, var for eksempel motivert av den portugisiske kongens ønske om å finne et kristent kongedømme i det indre av Asia, slik mange i samtiden trodde fantes.

- Dette var en sterk motivasjon for ekspansjonen mot Østen. Og faktisk fant portugiserne kristne i Kerala, India. Disse kristne tilhørte imidlertid ikke noe mytisk kristent kongedømme, men de ikke-kalkedonske kirkesamfunn.

Den portugisiske jesuitten Antonio de Andrada utgav i 1626 en bok etter sin reise og virke i India og Tibet som ble svært populær og oversatt til mange språk allerede samme år den kom ut. Han var ingen økumen, han gir tvert i mot uttrykk for et intenst hat mot hinduismen og islam.

- Med Tibet var det anderledes, de Andrada mente at her var de ukorrumperte og fromme. Han understreket at i Tibet levde prestene i sølibat, avla fattigdomsløfte og bad regelmessig. Denne jesuitten mente også at de trodde på treenigheten og tilbad Guds mor, her viste han til bilder av en kvinneskikkelse, samt at de gikk til skrifte og drev ut demoner. Han forstod at de ikke var kristne, men mente at alt lå vel til rette for at de skulle bli det. Det var dessuten en forestilling hos jesuittene om at Indre Asia eller Tibet var mer hellig enn det Hellige land. Jesuittene mente at Sinai-fjellet lå i disse traktene, fortalte Kværne.

To andre europeere som på 1600-tallet kom til Lhasa, hovedstad i Tibet og Dalai Lamas tilholdssted, var også jesuitter, Grüber og d'Orville. I sin beskrivelse av tibetanerne nevner de tilbedelsen av Dalai Lama som et vrengebilde av tilbedelsen av paven, den eneste som det etter deres mening med rette tilkom slik tilbedelse. Tibetannerne forsøkte på sin måte å forstå hvem de to var - en slags tibetanske munkes som kunne drikke vin, resonnerte de.

Ippolito Desideri, uten tvil Kværnes mann, ankom Tibet i 1715, og fikk i oppdrag å eventuelt gjenoppreise jesuittenes misjonsvirksomhet der. Det var ingen lettvinnt reise, Desideris reisefølge, en jesuittbror, ble syk og Desideri brukte et halvt år på å følge medbroren på vei tilbake til India. På reisen fikk de lov til å slutte seg til karavanan til en mongolsk prinsesse med soldater og hester. Hun ble som en mor for dem, og Desideri skriver senere om henne, tilbake i Italia, at hun var sendt av Gud. Hun ble senere nonne og gikk i kloster, men Desideri møtte henne aldri igjen.

Desideri var 5 år i Tibet, to av dem i Lhasa. Han lærte seg flytende tibetansk, både skriftlig og muntlig, og var en fremragende skolastiker, en disiplin som gjorde den gjensidige forståelsen mellom ham og tibetanerne adskillig enklere.

Skolastikk og logikk var noe tibetanerne var fullstendig fortrolige med. Desideri fikk fri tilgang til de store klostrene, deres biblioteker og lærere gjennom denne felles kunnskapen. Han skrev skrifter om tibetansk religion og ble

lest og respektert av tibetanere i de ypperste kretser.

- Desideri er antakelig den første europeer med dybdeforståelse av buddhismen. Det var et tankekors for ham at buddhistene ikke hadde en forestilling om Gud, men han beundret deres livsførsel. Han satte seg fore å se hva som var forenlig med kristen tro og hva som ikke var det. På litterært tibetansk forfattet han apologier for kristendommen. Kombinasjonen av buddhistiske sitater og logikk gjør hans tekster til mesterverk i skolastisk argumentering. Med sine skrifter vakte han betydelig oppsikt i Lhasa, uttalte Kværne.

Desideri fikk opprettet eget kapell og feiret messe hver dag. Rivaliseringer mellom jesuitter og fransiskanere gjorde imidlertid at han måtte forlate stedet etter ordre fra Roma. Han dro tilbake til Italia med sine egne skrifter og en italiensk oversettelse av et hovedverk innen Dalai Lamas skole i bagasjen. Vel hjemme skrev han sine erindringer, men døde i 1733, uten å ha fått gitt ut sine verker der. Det var først for ca. hundre år siden at man fant manuskriptet hans i Italia.

En liten menighet ble bygget opp av de gjenblevne fransiskanerne i Lhasa, de bygget et kapell med en kirkeklokke med latinsk innskrift. Senere ble denne klokken hengt opp i hovedtempelet i Lhasa, for så å havne som skoleklokke under kulturrevolusjonen. Siden 1970-tallet har den hengt i det tibetanske klosteret, der Per Kværne kunne fortelle at han selv hadde sett den.

Historien om Desideri og de andre kristne reisende i Tibet lyder unektelig som eventyr, men Kværne hadde alvorlige ting på hjertet: Desideri nådde lengst blant de kristne reisende til Tibet på sin tid, han studerte den fremmede religionen med stor kløkt og iver, samtidig er han i stand til å formidle sin egen religion til buddhistene ved hjelp av deres egne skrifter og en disiplin som begge parter behersker til fulle: skolastisk argumentasjon. Det triste er bare at noe lignende ikke har skjedd igjen, i følge Kværne.

- Situasjonen i dag karakteriseres ved at man uttrykker stor gjensidig velvilje, respekt, fred, harmoni, samfølelse etc. Velvilje og gjensidighet er utvilsomt vesentlige verdier, men dette må ikke forveksles med dialog. Man må kjenne hverandres konnotasjonssystemer, begreper og så videre for å ha en virkelig dialog. Skal vi komme lenger enn høflige fraser, må vi ta hensyn til at den tibetanske tradisjonen er en intellektualistisk og skolastisk tradisjon.

Kværne kritiserte Vestens kjennskap til tibetansk religion slik den blir formidlet av Dalai Lama:

- På tibetansk side, på tross av det inntrykket Dalai Lama gir, så er han en ensom figur. Ingen annen representant for tibetansk religion opptrer på lignende måte, og han eksponerer ikke tibetansk religion. Det vi ser gjennom Dalai Lama er bare *noe* av den tibetanske religiøse tradisjonen. Dalai Lamas uttalelser er tilpasset et vestlig publikum, han snakker helt annerledes til det hjemlige publikum. Vesentlige sider ved tibetansk religion er ment for hemmeligholdelse.

Kværne trakk i tvil tibetanernes forutsetninger for å danne seg et riktig bilde av kristendommen:

- Tibetanerne selv er ikke interessert i kristen lære, det begrenser seg til en viss interesse for klosterdrift. Det finnes heller ingen tibetanere som kan latin.

Tilsvarende satte han spørsmålsteget ved dialogberedtheten fra katolsk side:

- Blant verdens fire hundre tibetologer er det bare én katolsk prest. Det finnes en del katolikker som arbeider med tibetansk kultur, men uten teologisk kristen utdanning, og uten å arbeide med tibetansk skolastikk.

Hindrene for en akademisk dialog, både fra vestlig og østlig side kan synes uoverstigelige, jamfør Kværnes bidrag, men vår siste foredragsholder på seminaret, **Anne Hege Grung**, gav et håp om at dialog ikke nødvendigvis er fullt så komplisert.

Presten, universitetsstipendiaten og den profesjonelle dialogaktøren Grung beskriver imidlertid dialogen som utfordrende:

- Å lete etter spor av Gud i andre tradisjoner – uten å projisere kristendommen inn i annen religion, er krevende.

Bibelen byr på flere tekster om dette temaet. Grung trakk særlig frem fortellingen om den barmhjertige samaritan som en forbilledlig tekst om hvordan man skal handle overfor sin neste. Samaritanen, den fremmede, er den som ikke går forbi. Her er det den fremmede som gjør Guds vilje.

Hun beskriver dialogen som et møte med egen tradisjon, men på en ny måte, fordi det skjer gjennom den annens blikk og artikulering. Hun møter både det hun setter pris på, blinde flekker og særpregede trekk.

- Det viktigste i dialogen er møtet med den andre. Jeg er ikke helt for at møtet med den andre bare har verdi som revitalisering av egen tro. Det er viktig at man lar seg berøre av

RELIGIONSIALOG: Lillesøster Agnès Barr-ière og Anne Hege Grung utveksler erfaringer.

den andres tradisjon for at det skal bli mer enn en selvbekreftelse. Hvis den andre kun skal fungere som speil, skapes det ikke noe virkelig fellesskap. Men skal man lære både om seg selv og andre kreves det tid.

Grung angav et rom for dialogen som ikke dominert verken av den ene eller den andre partens premisser:

- Det nye møtet kan bli en sammenheng ingen eier; en type fellesskap oppstår som ikke er noens "hjem". Rommet føles veldig fritt. Ingen har definert makten over det som skal skje, hva som er lov og ikke lov forblir uklart. I en slik situasjon kan man lett tråkke over grenser. Det kan være frigjørende om forskjellige verdensbilder eksisterer side om side. Man møtes og blir del av hverandres historie, man møtes ikke for å bli enige, men kanskje inspirert.

Anne Hege Grung har arbeidet med forholdet kristendom/islam siden 1990-tallet, i syv år har hun arbeidet med dialog ved Emmaus-senteret, hun har også skrevet en bok om religionsdialog sammen med Lena Larsen, tidligere leder av Islamsk Råd.

Religionsdialog er blitt del av hennes tros-liv og tros-praksis: en spiritualitet. Under gjentatte besøk i et syrisk-katolsk kloster i Damaskus har hun fått inspirasjon. Klosterets primære referanse i Midt-Østen er muslimer, ikke kristne i Vesten, som de opplever som imperialistiske. Lederen av klosteret uttalte at kun gjennom mer muslimer kan vi gjenoppdage Kristus.

- I dag er det sterke krefter som bruker religionen til å skape konflikt, sier Grung. Hun har selv erfart hvordan forholdet til muslimer har endret seg siden hun ble interessert i denne religionen på '90-tallet. Også for henne selv har det skjedd en endring: hun var primært opptatt av den politiske diskursen, nå har hun en reell fascinasjon for den muslimske religionen. Den har vist seg å være selv gjennom prøvelser som omskjæringsaken i TV2 for en tid siden, der hennes egne muslimske dialogkolleger var involvert. Hun reagerte med vantro og ville trekke seg ut av dialogen, men erfaringen av at det var mer som bandt dem sammen enn det som skilte, fikk henne til å endre beslutningen om å forlate dialogarbeidet.

En svensk-jødisk venninne som antakelig talte av egen erfaring, satte forholdet til fremmede på spissen. Det dreier seg i hovedsak om spørsmålet "Kann man lita på dom?" Grungs svar ble at for å skape tillit trengs fellesskap. Det er tilliten som bærer i de vanskelige tidene – den som skapes gjennom å kjenne hverandre. Av den grunn starter de ikke dialogmøter med å diskutere saker, men ved rett og slett å bli kjent.

- Det at vi alle står til ansvar for Gud gir felles klangbunn. Baktaling, hat, vårt syn på de andre er ting vi står til ansvar for Gud med, avsluttet hun.

Vi takker herved Pål Kolstø for fremragende innsats som Også vi er Kirkens seminaransvarlige siden oppstarten. Han forlater Norge for en tid, og leverer stafettpinnen videre til Stein-Morten Omre som vil stå for ledelsen av våre kommende seminar.

Pinsen, en økumenisk fest

Annen pinsedag holdt Mortensrud kirke i Oslo en storstilt pinsefeiring hvor det faktisk var plass til ennå flere katolikker. Pinsefesten, der det feires at forkynnelsen når frem til hver enkelt på dennes eget tungemål, også en slags feiring av misjonen, var en utmerket anledning til å forene folk fra så ulike kirkesamfunn som pinsevenner, protestanter fra Den norske kirke, katolikker og flere andre kirkelige sammenslutninger fra Oslo Øst. Dog ikke for å misjonere *mot* hverandre. At ikke alle har samme form på forkynnelse og liturgi var tydelig, og berikende. Det finnes noe for enhver som søker.

Gleden over at man også kan feire en vakker messe sammen, som berører alles hjerter, var en flott opplevelse. Det samlende fellespunktet ble det viktigste, tross forskjeller; som en *svært* jovial tone fra presten i Den norske kirke, en *svært* pasjonert tale fra pinsepastoren, og en *svært* verdig liturgisk handling fra den katolske presten.

Kirkebakken foran den vakre kirken, der sommersolen varmet og folk tok seg tid til å snakke med hverandre, vel forsynte med kaffe og wienerbrød, var en god oppfølger til det som skjedde i Jerusalem femti dager etter påsken.

Blant de som var med og feiret messen var p. Franz Szajer fra Den katolske kirke, pastor Egil Svartdal fra pinsemenigheten, kjent for mange fra TV, Svein-Erik Skibrek, vertsprest i Mortensrud kirke, og prost Tore Kopperud.

T.H.

En poetisk utfordrer

Poeten Knut Ødegård utgav denne våren diktsamlingen *Kringsjå, Dikt i utval*, en utgivelse i anledning hans 60 årsdag. Samlingen inneholder dikt om alt annet enn en opphøyet poetisk virkelighet, han skriver blant annet om narkomani, demens, prostitusjon og ekskrementer, skriver Vårt Land. I et foredrag holdt ved Københavns universitet i 2005 sier katolikken Ødegård at "Det radikale i min diktning ligger i utprøving av om katolsk tradisjon lar seg forene med det moderne livs erfaringer." I sitt foredrag uttaler Ødegård videre: "Vil Gud bare den gode, den rene, den fromme, den rettroende? Hvor bokstavelig skal vi kunne ta begreper som at intet menneskelig er Herren fremmed, eller messens invitasjonsord om "et alle derav", "drikk alle derav"? Er "alle" virkelig "alle"? Er det noe som er for simpelt til at det kan draes inn i et sakralt, et hellig og opphøyet rom?". Ødegård kommer ikke med propagandistiske svar på disse spørsmålene, han lar det være opp til oss å tenke videre.

RETURADRESSE:

Også vi er Kirken, c/o Trine Haaland
Gustav Jensens gt. 8
0461 OSLO

Svenskene fornyer

I Sverige hadde man for noen år tilbake en gruppe som het Maria Nycklar, der man arbeidet med kirkefornyelse innen Den katolske kirke. Det har vært stille fra denne grupperingen en tid, men nå har det etablert seg en helt ny organisasjon, *Katolsk Vision*. De har egen web-side (www.geocities.com/katolskvision/), der man finner gode og interessante artikler av både leg og lærd, diskusjoner og lignende.

Bibelsitatet som åpner de svenske web-sidene synes vi var så inspirerende at vi gjengir det, for anledningen i svensk orddrakt:

**Glöm det som förut var,
tänk inte på det förgångna.
Nu gör jag något nytt.
Det spirar redan,
märker ni det inte?
Jag gör en väg genom öknen,
stigar i ödemarken.**

(Jesaja 43:18-19)

**Gjett hvem
som
kommer på
høstens
seminar...**

**Biskop
Bernt, og
kanskje
du?**

Se flere fotos fra vår-seminaret på
www.ogsavierkirken.no